

ze 1928); P. V. de la Blache, *Marco Polo'nun Seyahati, Avrupa ile Asya'nın Münasebatı* (trc. Emiroğlu Ziya; İstanbul 1932); C. Moule – P. Pelliot, *Marco Polo. The Description of the World I-II* (London 1938); Fuad Carım, *Marco Polo ve İbn Batuta: Yazdıklarının Çoğu Türkler'le İlgili Dünyanın En Önemli İki Seyyahu* (İstanbul 1966); Ömer Güngören, *Marco Polonun Geziler Kitabı* (İstanbul 1985); R. M. Ruggeri, *Marco Polo. Il Milione Introduzione, edizione del testo toscano ("Ottimo") note illustrative, esegetiche, linguistiche, repertori onomastici e lessicali* (Firenze 1986); J. Larner, *Marco Polo and the Discovery of the World* (New Haven 1999).

BİBLİYOGRAFYA :

Nel Centenario della nascita di Marco Polo, Venezia 1955; P. Pelliot, *Notes on Marco Polo*, Paris 1959; H. Watanabe, "Marco Polo Bibliografi", *Bunken*, Tokyo 1963, X, 24-38; a.m.f., *Marco Polo Bibliography (1477-1983)*, Tokyo 1986; L. Olschki, *L'Asia di Marco Polo Introduzione alla lettura e allo studio del Milione*, Venezia 1978; *Marco Polo, Venezia e l'Oriente*, Milano 1981; A. M. Piemontese, *Bibliografia Italiana dell'Iran (1462-1982)*, Napoli 1982, I, 137-140, 175; II, 867; F. Brunello, *Marco Polo e le merci dell'Oriente*, Vicenza 1986; R. M. della Rocca, "Sulle orme di Marco Polo", *Italia che scrive*, sy. 31 (1954), s. 12-122; G. Tucci, "Marco Polo", a.e., s. 107-112; R. Almagia, "Importanza geografica del viaggio di Marco Polo", a.e., s. 113-115; G. Scognamiglio, "Saggio di bibliografia poliana", a.e., s. 143-148; Mahmut H. Şakiroğlu, "Venedikli Seyyah Marco Polo ve Eseri (Hakkında Yapılan En Yeni Metin Neşri Vesilesiyle)", *Erdem*, VI/17, Ankara 1990, s. 587-602; Turgut Akpınar, "Yüzyıllardır Dünyayı Aldatan Venedikli Marco Polo Çin'i Gördü Mü?", *TT*, XXXV/209 (2001), s. 335-338; U. Tucci, "Il libro di Marco Polo tra filologia e informatica", *Studi Veneziani*, XLIII, Venezia 2002, s. 77-93; C. Errera, "Marco Polo", *Enciclopedia Italiana*, Roma 1935, XXVII, 719-723.

MAHMUT H. ŞAKIROĞLU

MARÇAIS, Georges (1876-1962)

Fransız şarkiyatçısı.

Rennes'de doğdu; Breton asıllıdır. Yüksek öğrenimini Paris Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde tamamladı. Doktorasını yaptıktan sonra 1919'da Cezayir Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İslâm Eserleri Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi ve bu görevini 1944 yılına kadar yürüttü. 1931'de ayrıca üniversiteye bağlı Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nün müdürlüğüne getirildi. Yazarlar ve Edebiyatçılar Birliği ile Fransız Enstitüsü Güzel Sanat-

lar Akademisi'ne üye seçildi. Yetiştirdiği öğrencileri ve meslektaşları, onun 80. yaş günü için I. cildi kendi makalelerinden oluşturulan iki ciltlik bir armağan kitabı yayımladılar (bk. bibl.). 20 Mayıs 1962 tarihinde öldü. Mütevazı, cömert ve çalışkan kişiliğiyle tanınmıştır.

Georges Marçais, Batı İslâm medeniyeti uzmanıydı. Kuzey Afrika'daki müslüman millet ve devletlerinin tarihî, politik, sosyal, ekonomik ve kültürel yapıları üzerine çalışmış, bu konularla ilgili birçok kitap ve makale yazmıştır. Bu çalışmalarında Marçais özellikle Kuzey Afrika'nın mimarisini, küçük el sanatlarını, dokuma, giyim, hat, süsleme, halıcılık ve minyatürcülüğünü mahallî nitelikleri ve yöresel özellikleriyle ele alıp tanıtmış, böylece Batı İslâm medeniyetine ait öz değerlerin ortaya çıkarılmasına önemli katkılarda bulunmuştur.

Eserleri. 1. *Monuments arabes de Tlemcen* (Paris 1903). Tilimsân'daki Arap mimarisi üzerine ağabeyi William Marçais'in de yardımıyla hazırladığı ilk kitabdır. 2. *La mosquée de Walid à Damas* (1906). Şam'da Emevî Halifesi Velîd b. Abdümelik tarafından yaptırılan Emeviyye Camii hakkındadır. 3. *Les arabes en Berbérie du XIe au XIVe siècle* (Constantin - Paris 1913). XI-XIV. yüzyıllar arasında Berberî bölgesinde yaşayan Araplar'ı incelediği doktora tezidir. 4. *Manuel d'art musulman, l'architecture, I-II* (Paris 1926-1927). Kuzey Afrika küçük el sanatlarını ve mimarisini ayrıntılı biçimde inceleyen önemli bir kaynaktır. Eser daha sonra gözden geçirilerek genişletilmiş ve *L'architecture musulmane d'occident* adıyla yeniden basılmıştır (Paris 1954). 5. *Le costume musulman d'Alger* (Paris 1930). Cezayir müslümanlarının giyim tarzı hakkındadır. 6. *La Berbérie musulmane et l'orient au moyen-âge* (Paris 1946). Doktora tezinde incelediği konulardan birçoğunu yeniden ele alıp değerlendirdiği ve Ortaçağ Kuzey Afrikası ile Doğu İslâm dünyasını mukayese ettiği bir çalışmadır. 7. *Algérie médiévale. Monuments et paysages historiques* (Paris 1957). Ortaçağ Cezayiri'nin tarihî görünümü ve âbideleri hakkındadır. 8. *Les bijoux musulmans de l'Afrique du nord* (Alger 1958). Kuzey Afrika kuyumculuğu ve takılarıyla ilgilidir. 9. *Villes et campagnes d'Algérie, album* (Paris 1958). Cezayir'in kırsal kesimlerini fotoğraflarla tanıtan bir albümdür. 10. *La miniature musulmane* (Alger 1960). 11. *L'art musulman* (Paris

1962). Kuzey Afrika ağırlıklı olarak genel anlamda İslâm sanatını inceler (1955'e kadar basılan eserlerinin tam listesi için bk. *Mélanges d'histoire*, I [1957], s. 257-260; 1955'ten sonraki eserlerini kapsayan ek liste için bk. Brunschvig, XI/1 [1964], s. 3-4).

BİBLİYOGRAFYA :

Mélanges d'histoire et d'archéologie de l'occident musulman, Alger 1957, I, 257-260, ayrıca bk. Önsöz; Necib el-Akiki, *el-Müsteşri-kün*, Kahire 1958, I, 253-255; D. Reig, *Homo orientaliste*, Paris 1988, s. 116; R. Brunschvig, "Hommage à Georges Marçais", *Arabica*, XI/1, Leiden 1964, s. 1-4.

SABRİ HİZMETLİ

MARDİN

Güneydoğu Anadolu bölgesinde şehir ve bu şehrin merkez olduğu il.

Mardin-Midyat eşiğinin güney yamaçları üzerinde, Yukarı Dicle havzasını el-Cezîre ovasına bağlayan en elverişli geçit yerinde İran, Azerbaycan ve Anadolu'dan gelip Suriye, el-Cezîre ve Irak'a giden kadim yollara hâkim bir konumda denizden 1000-1100 m. yükseklikte bir sırt üzerinde kurulmuştur. Şehrin 100 m. kadar yukarısında heybetli kalesi bulunur.

Tarih. el-Cezîre'nin Diyarbekir bölgesinde yer alan şehrin ne zaman ve nasıl kurulduğu hakkında kesin bilgi yoktur. Mardin adı Süryânîce kaynaklarda Marde, Arapça kaynaklarda Mâridîn şeklinde kaydedilir. Kelimenin menşei hakkında farklı görüşler ileri sürülmektedir. Modern araştırmacılar Mardin kelimesinin savaşçı bir kavim olan Mardeler'le ilgili olduğunu, Mardeler'in İran hükümdarlarından Erdeşir (226-240) tarafından buraya yerleştirildiğini zikreder. Mardin'in gerçek adının Merdin olarak halk arasında şöhet bulunduğu ve "kaleler" anlamında geldiği de öne sürülen görüşler arasındadır. Bu adın, şehrin tabii savunma yeri olma ve gözetleme faaliyetlerini yapmaya uygun bulunma özellikleriyle ilgili olması muhtemeldir. Şehrin bugünkü adı Arapça kaynaklarda geçen Mâridîn'den gelmiştir. Ticarî ve askerî bakımdan önemli bir konuma sahip olmasına rağmen adına İlkçağ kaynaklarında rastlanmamaktadır. Mardin adı ilk defa milâttan sonra IV. yüzyıl Roma tarihçilerinden Ammianus Marcellinus'ta geçmektedir. İslâmiyet'in bölgeye yayılışına kadar olan dönemde Mardin ikinci derecede bir kale konumunda kalmıştır. Nitekim Iustinianos döneminin (527-565) ünlü tarihçisi Prokopios, şehri